

SZINHAZ

MŰVESZET

A moszkvai Művész Színház 50 éve

Október 27-én ünnepelte a szovjet nép a Moszkvai Művész Színház megalapításának ötvenedik évfordulóját.

A színház neve „Művész-Népszínház lett, de csak a szovjethatalom idején kapott lehetőséget a fejlődéshez, akkor lett valóban a nép színháza.

„Mi arra törekszünk, hogy megteremtsük az első magas erkölcsi színvonalú, mindenki számára elérhető színházat...” — mondta annakidején Sztanislavszkij, a Művész Színház egyik alapítója, valamennyi nagy orosz színész és rendező elődje.

Stanislavszkij tanítványainak átadta tudását, megismertette velük a modern színházművészet magas technikáját. Egyik tanítványa és utóda, a Művész Színház jelenlegi vezetője, Kedrov Mihály. A szovjet színpad művészei azt az elvet vallják, hogy „ha a művész arra van kiválasztva, hogy a halhatatlanság szikráját hordozza, akkor függessze lelki szemeit a népre, mert hiszen az a halhatatlan, ami a népben kialakult. A művésznek ahhoz, hogy újat alkosson, Arteuszként az anyaföldre van szüksége. Ez az anyaföld: a nép!” A Művész Színház a jubileumi évadban felújítja régi darabjait: Gorkij: Éjjeli Menedék helyét, Csehov, Osztrovszkij, Csirszkov színpadi műveit. Ezt az előadássorozatot október 23. és november 1. között mutatták be. Nemcsak a szovjet nép, hanem a haladó színház minden kedve'ője érdek'ődéssel néz Moszkva felé, ahol előadásra kerülnek a színház gazdag multjának legnagyobb sikerei, hirdelve a szovjet színpadművészet di-csőségét.

Kedrov Mihály színművész,
A moszkvai Művész Színház jelenlegi vezetője

A moszkvai Tretyjakov képtár

Mint ismeretes, november hónapban a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság rendezésében a Szépművészeti Múzeumban orosz képzőművészeti kiállítás volt. E kiállítás anyagának egyik része eredeti kivitelben a moszkvai Tretyjakov-képtárban található.

Még a mult században sokan az orosz uralkodó osztályból gyűjtötték a képeket, melyek sokszor vetekedtek a külföldi képtárakban lévő képekkel. Voltak ott nagy olasz, holland, flamand és más külföldi iskola mestereinek remekművei, de

csak igen ritkán akadt ott egy-két orosz festő, nem kevésbé rossz kivite'lű mű. Természetesen voltak családi képek, de ezek inkább mint az ősök képei és nem mint művészeti értékek szerepeltek.

Az orosz iskola képeinek összegyűjtése Szvinyin P. P. (1787—1839.) nevéhez fűződik. A képtár már 1829-ben több mint 80 olyan művész képeiből állott mint Levickij, Loszenko, Scesedin, Matvejev, Orlovskij, Kiprenszkij, Venecianov, K. Brüllöv, stb. az akkori legismertebb orosz festőművészek.

„Hamlet“ befejező jelenete a moszkvai Művész Színházban

Sajnos, ez a képtár, pénzügyi támogatás hiányában, csak tíz évig tudta fenntartani magát és 1829-ben a képeket eladogatták.

Nagyezsdin N. J., a moszkvai egyetem híres professzora 1833-ban: „A mai festészet irányelvéről” szóló cikkében hangsúlyozta a természetesség és népiesség (népi gondolat) fontosságát a művészetben. Tíz évvel később Szinyávin J. G., a képzőművészeti iskola egyik alapítója, a moszkvai képzőművészeti iskola megnyitása alkalmából tartott beszédében a következőket mondotta: „Az orosz nép, a maga festői gráciájával és plasztikus erejével már megszólalt a költészetben keresztül, most már csak festőkre és szobrászokra vár”. Ennek hatása alatt feltűnt az orosz festőművészet második gyűjtője Prjanyisnyikov F. J. (1786—1861) személyében. Prjanyisnyikov, aki egyébként postaigazgató volt, kezdte összevásárolni az orosz festők munkáit azzal, hogy így segítsen a fiatal festőkön. De a gyűjtési vágy felülkerekedett benne és nemsokára átvette elődje, Szvinyin feladatát.

Olyan irányú törekvés indult ezután, hogy nemzeti képtárat állítsanak fel. Ennek a gondolatnak a főlesztője Dobrovolszkij. A. Sz. volt. A képtárnak az lett volna a célja, hogy az érdeklődők vágyát kielégítse, a művészek számára viszont eladási lehetőséget biztosítson. De az ügy elintézése viszont oly hosszadalmas volt az akkori bürokrácia miatt, hogy a végén, mikor már megvolt minden szükséges engedély és hozzájárulás, a gondolat elindítója, Dobrovolszkij hirtelen meghalt és vele meghalt a képtár felállításának végrehajtási terve is. A képtár létrehozása Tretyjakovnak jutott.

A moszkvai kereskedő fia, Tretyjakov Pável Michajlovics 1832 december 15-én született. Csak

házi műveltségben részesült, mert már tizenkétéves korában be kellett állania az apja üzletébe, segíteni az öccsével, Szergejjel együtt. De a tudásvágya olyan nagy volt, hogy minden szabadidejét tanulásnak, olvasásnak szentelte. Még ifjúkorában elolvasta minden kezébe került orosz és külföldi könyvét. Ugyanakkor megszerette a litográfiát és festményeket. 1850. év végén az apja meghalt és így Pável lett egyik fővezetője a jólmenő üzletnek. Szerencséjére apja a halálos ágyán megáldotta a lányát az üzlet egyik vezetőjével, Konszinovval, s ezzel Pável megszabadult a nehéz munkától s jobban tudott foglalkozni a gyűjtéssel.

Elhatározta, hogy folytatni fogja Prjanyisnyikov munkáját. Azt gondolta, hogy megveszi az egész képtár anyagát, de az ára igen magas volt. Az volt a célja, hogy megszerzi minden festő legjellegzetesebb képeit. Az első festményt, amely a mai híres képtár alapját képezte, 1857-ben vette; a fiatal festő Silder „Kísértés” c. munkája volt. Természetesen nemcsak Prjanyisnyikov volt ilyen nagy hatással a fiatal gyűjtőre, hanem az ismeretség a többi műgyűjtővel, a krími háború után megindult nemzeti felébredés is jelentékenyen befolyásolta Tretyjakovot. A másik oldalról nagyjelentőségű és jelentős befolyást gyakorolt rá az európai körút, amelyet 1850-ban tett meg először. Annak ellenére, hogy nemigen beszélt idegen nyelvet, mégis minden évben meglátogatta újszólván az összes európai múzeumot, — az egyik városból a másikba, az egyik faluból a másikba utazott, — és mindent megtekintett. Ez tette őt igazi nagy művész szakértővé. Természetesen ez nem ölte ki belőle a hazai iskola iránti nagy szeretetét. Minél nagyobb lett a vagyona, annál többet szentelt a cél elérésére. Célja nem az volt, hogy megszerezze azt a képet, amely megtetszett

A. M. Geraszimov: „Sztálin és Vorosilov a Kreml bástyáján.“
(A moszkvai Tretyjakov-képtár gyűjteményéből).

neki, hanem hogy elérje nagy vígyát: képtár felállítását. Terve az volt, hogy összeállít egy olyan képtárat, amely megmutatja az orosz festészet fejlődését. Sokszor — ahogy mondotta, — kénytelen volt megvenni olyan képet is, amely neki nem tetszett, viszont jellemző volt valamely korra.

A Tretyjakovról elnevezett moszkvai képtár az orosz képzőművészet leggazdagabb gyűjteménye és alapját a Tretyjakov magángyűjteménye képezi. A képtár külön termekre oszlik; találunk ott szentképeket (ikonákat), külön teremben a XVIII. századbéli festők művei vannak. A XIX. század festészete már sokkal gazdagabban van képviselve, egyes festők, mint pl. Vasznyecov, Szurikov, Siskin, Quindzsi, Pjerov, Verescsagin,

Rjepin képei külön-külön termet töltenek meg. Természetesen bőven van képviselve a XX. sz. eleji és a szovjet festészet és szobrászat. A képtár csak a 80-as években lett hozzáférhető a nagyközönség számára. 1892-ben Tretyjakov gyűjteményét átadták Moszkva városának és múzeummá alakították át. Az Októberi Forradalom után a Tretyjakov képtárat nacionalizálták, a külföldi képzőművészetet átadták más múzeumoknak, az orosz festészetet viszont kibővítették, főleg a megszűnt magángyűjteményekből. Ma a képtár feladata: összegyűjteni a Szovjetúniói összes nem etiségek képzőművészetét és a képtárat átalakítani a Szovjet-únió népeinek művészeti múzeumává.

1940-ben a kiállított műalkotások száma 47.150 volt.

*

Alekszej Tolsztoj emléke. Emléktáblát helyeztek el a moszkvai Alekszej Tolsztoj-utcának arra a házára, ahol a nagy szovjet író élt és dolgozott. Az ünnepséget K. M. Szimonov, a Szovjet Írószövetség főtitkára nyitotta meg. Utána A. H. Jogorin, a Szovjet Tudományos Akadémia tagja és K. A. Fodin író méltatta Alekszej Tolsztoj munkásságát.

Szindarab a kolhózfalu életéről. A moszkvai Moszszovjet-ről (Moszkva Szovjetjéről) elnevezett színházban most mutatták be A. Szurov fiatal színpadi szerző „Sértés” című darabját, amely egy kolhózfalu életét tárja fel. A cselekmény a háborút közvetlenül követő időkben játszódik, és színhelye egy távoli szibériai kolhózfalu.

I. E. Rjepin: „Rettenetes Iván haldokló fiával.”
(A moszkvai Tretyjakov-képtár gyűjteményéből).